

Onkruid de baas blijven

De gemeente Groningen stopte eind jaren tachtig al met het gebruik van chemie op verhardingen. Aankomend jaar volgen ook de gemeenten die dat zo lang mogelijk hebben uitgesteld. Hoe bereiden ze zich voor op het glyfosaatvrije tijdperk?

De vonken vliegen ervan af als de chauffeur van een DM-Trac zijn staalborstel over een Gronings trottoir laat gaan. De stoep, gelegen in een woonwijk van Hoogkerk, kan de poetsbeurt goed gebruiken. Paardenbloem, weegbree en grassen vinden volop hun weg omhoog tussen de tegels. Na drie keer heen en weer rijden, liggen de stoep en de goot er echter weer netjes bij en kan de veegwagen in actie komen om het losgeslagen materiaal op te ruimen. Het is een verschil van dag en nacht.

Lastige opgave

Groningen mag dan een lange geschiedenis hebben in chemievrije onkruidbestrijding, het blijft een lastige opgave, zegt beleidsadviseur Peter Kunst. Vooral sinds de bezuinigingen moeten er offers worden gebracht. Twee jaar geleden bracht Groningen al het onkruidbeheer buiten het centrum terug naar beeldniveau C. Dat wordt op peil gehouden met twee tot drie rondes per jaar met de staalborstel, aangevuld met bosmaaaien op moeilijk bereikbare plekken en branden op halfverhardingen. Kunst: "Daarmee kunnen we polvorming voorkomen en gaan we in elk geval schoon de winter in. Vergeleken met niveau B geeft het door het jaar heen echter een rommeliger beeld. We krijgen daar ook klachten over van bewoners. Die accepteren het minder snel dan bladval", zegt Kunst. Recente cijfers over de kostprijs heeft hij niet, maar enkele jaren geleden lag die gemiddeld op € 0,28 per vierkante meter. Nu schat hij die rond de € 0,22.

Hoewel de techniek inmiddels is ingehaald door vernuftiger oplossingen wordt de staalborstel nog altijd veel ingezet in Groningen. Kunst: "Hét grote voordeel is dat je meteen een schoon

beeld hebt. Nadelen zijn er echter ook. Je beschadigt de verharding en je kunt niet helemaal voorkomen dat er metaaldelen in het milieu komen."

De borstels zijn in de loop der jaren aangepast. Om de ijzere haren beter bij elkaar te houden, zitten ze tegenwoordig gegoten in een milieuvriendelijke kunststof. Dat helpt wel, maar neemt niet weg dat een borstelset na één tot anderhalve dag is versleten en moet worden vervangen.

Uiteraard kijkt Groningen ook naar andere technieken en heeft de gemeente al veel methodes getest. "Er is de afgelopen tien jaar zoveel ontwikkeling geweest op dit vlak. Gemeenten die nu omschakelen, hebben het misschien wel gemakkelijker. Ze kunnen in elk geval met een schone lei beginnen en dat is een voorwaarde om de situatie onder controle te kunnen houden, al moet je natuurlijk wel weten hoe. Mijn advies zou zijn om het werk op beeld uit te zetten en een aannemer te zoeken die hier goed op ingericht is."

Meerdere visies

Een helder verhaal en een mooi voorbeeld. Een rondje langs enkele andere gemeenten leert ons dat er verschillenden meningen en keuzes zijn. De visie van enkele willekeurig gekozen gemeenten hebben we hiernaast beknopt weergegeven. Met als heldere conclusie dat het verstandig is het gesprek aan te gaan met uw gemeente om goed te weten wat ze wil en haar te helpen bij haar keuzes.

TEKST & FOTO: Egbert Jonkheer

Ron de Groot, teamleider uitvoering gemeente Alkmaar:
“Nu de schelpen- en grindpaden nog”

De gemeente Alkmaar schakelde zes jaar geleden bijna volledig om naar chemie-vrije onkruidbestrijding. Stoepen en straten worden grotendeels schoongehouden met de borstel, de halfverhardingen met de brander. “Op verhardingen ligt onze kostprijs op € 0,12 per vierkante meter, op schelpen- en grindpaden is dat € 0,40”, zegt Ron de Groot. Hij legt de lat bewust hoog. “We gaan met ons beeld altijd net een stapje hoger zitten. Waar we een zes moeten scoren, gaan we voor een zeven. Dat geeft je wat speling bij onkruidexplosies.”

In de binnenstad doet de gemeente de onkruidbestrijding zelf, daarbuiten wordt het op beeldbestek uitbesteed. De onderlinge communicatie verloopt goed en dat is belangrijk voor het afstemmen van het veegwerk, benadrukt De Groot. Komend seizoen gaat Alkmaar werken met een Wave-heetwatercombinatie. “We hebben verschillende technieken geprobeerd, maar dit werkt eenvoudig en je kunt bij hoeken en randen komen. Ook de boomspiegels en halfverhardingen gaan we meenemen.”

Anne Braaksma, projectleider gemeente Eemmond:
“Veegkosten zijn de grootste post”

In de gemeente Eemmond valt de post onkruidbestrijding op verhardingen in de begroting van 2016 € 87.000,- hoger uit dan dit jaar. Daarmee is die in één klap drie keer zo groot geworden. “Het grootste deel van die stijging is toe te schrijven aan extra veegwerk”, zegt Anne Braaksma. Er wordt uitgegaan van een verdubbeling van het aantal veegzones, om de voedingsbodem voor onkruidzaden weg te halen. Met ingang van dit jaar rijden de veegwagens ook in de winter door. Hoeveel extra bestrijding dit oplevert, vindt Braaksma lastig in te schatten. De gemeente heeft nog niet besloten welke bestrijdingstechnieken zij vanaf volgend jaar gaat inzetten. De voorkeur gaat uit naar de Weedsteam, die in proeven goed scoorde. De definitieve keuze hangt onder meer af van hoeveel werk de gemeente zelf gaat doen en welk deel zij gaat uitbesteden. Al wel duidelijk is dat het vegen en het onkruidbeheer als één pakket zullen worden weggezet.

Alex ter Horst, wegbeheerder gemeente Berkelland:
“Juist nu streven naar beeldniveau A”

Samen met enkele buurgemeenten legt de gemeente Berkelland de laatste hand aan een serie beeldbestekken, waarop aannemers kunnen inschrijven. Berkelland zet in op beeldbestek A. “Het idee erachter is dat je het gewoon zo goed mogelijk schoon moet houden. Dan is bijhouden ook steeds eenvoudiger en uiteindelijk misschien wel goedkoper”, zegt Alex ter Horst. Over technieken wordt daarin niet uitvoerig gerept, kan hij alvast zeggen. “Die keuze laten we over aan de aannemer.”

Berkelland heeft enige ervaring met alternatieve technieken, maar twee spuittrondes met glyfosaat per jaar vormen nog altijd de gangbare aanpak. “Het is goedkoop en werkt goed”, zegt Ter Horst. Over de omslag naar chemievrij werken maakt Ter Horst zich geen zorgen.

Jos Kersenmakers, opzichter groenbeheer gemeente Helmond:

“Aansturen op meerdere technieken”

De gemeente Helmond volgt sinds 2010 de weg van de geleidelijkheid bij het afscheid nemen van Roundup. Dit jaar houdt ze dertig procent van haar areaal nog chemisch schoon en doet ze de rest met behulp van heet water en hete lucht. “Volgend jaar wordt Helmond volledig chemie-vrij”, zegt Jos Kersenmakers. Dat laatste is mede te danken aan een verdriedubbeling van het budget.

Helmond zet vrijwel de volledige onkruidbestrijding weg op beeldbestek, maar heeft recent de inschrijfcriteria zodanig aangepast dat de aannemer niet helemaal de vrije hand heeft. Ze wil enige sturing uitoefenen op de technieken die er worden gebruikt. Op dit moment wordt alles met de Wave vrijgehouden van onkruid. De heetwatertechniek leent zich prima voor straten en goten, maar op de stoep is de machine soms te zwaar. Kersenmakers zou het liefst zien dat aannemers verschillende technieken in huis hebben. Een combineerde aanbesteding met vegen zit niet in de planning.

Willem Jan de Voogd van der Straaten, afdelingshoofd openbare werken gemeente Tholen

“Laag-risicostof is een mogelijk alternatief”

De gemeente Tholen verdiepte zich tien jaar geleden al in de mogelijkheden van chemievrij onkruidbeheer. Sindsdien heeft ze allerlei technieken ingezet. Vanwege bezuiniging is Tholen weer terug bij de chemie. Alleen op kwetsbare plekken kiest de gemeente voor heet water of het gebruik van het biologische onkruidbestrijdingsmiddel Ultima.

Hoe de gemeente het volgend jaar gaat doen, is nog niet bekend, zegt verantwoordelijke Willem Jan de Voogd van der Straaten. “Komend jaar gaat ons budget omhoog van € 35.000,- naar € 75.000,-. Dat is niet genoeg, want alternatieve technieken zijn tweeënhalve à drie keer zo duur. Hoe we het resterende bedrag gaan besparen? Daarvoor zullen we onder andere in overleg met bewoners het naar beneden bijstellen van het onkruidbeeld moeten bespreken.”

Het biologische onkruidmiddel van Ecostyle doet zijn werk goed, maar de toelating ervan is nog niet goed geregeld, stelt De Voogd van der Straaten vast. Wat hem betreft zou het middel een goede aanvulling zijn op de huidige technieken.